NN 77/2019 (14.8.2019.), Pravilnik o planu oporavka, kriterijima značajnosti i pokazateljima trenda koji ukazuju na nemogućnost kontinuiranog ispunjavanja uvjeta za rad i izdvajanju značajnih aktivnosti i procesa središnje druge ugovorne strane

HRVATSKA AGENCIJA ZA NADZOR FINANCIJSKIH USLUGA

1623

Na temelju članaka 549. stavka 3., 554. stavka 10. i 555. stavka 6. Zakona o tržištu kapitala (»Narodne novine« br. 65/18) Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga na sjednici Upravnog vijeća održanoj 8. kolovoza 2019. godine donosi

PRAVILNIK

O PLANU OPORAVKA, KRITERIJIMA ZNAČAJNOSTI I POKAZATELJIMA TRENDA KOJI UKAZUJU NA NEMOGUĆNOST KONTINUIRANOG ISPUNJAVANJA UVJETA ZA RAD I IZDVAJANJU ZNAČAJNIH AKTIVNOSTI I PROCESA SREDIŠNJE DRUGE UGOVORNE STRANE

Svrha Pravilnika

Članak 1.

(1) Ovim Pravilnikom propisuje se:

– izrada, sadržaj i način dostave plana oporavka središnje druge ugovorne strane,

– kriterije za procjenu značajnosti okolnosti koje upućuju na to da središnja druga ugovorna strana neće biti u mogućnosti kontinuirano ispunjavati uvjete iz članaka 41. do 44., članka 46. ili 47. Uredbe (EU) br. 648/2012 te tehničkih standarda koje je donijela Europska komisija na temelju Uredbe (EU) br. 648/2012, te pokazatelji trenda,

– minimalni sadržaj i način dostave zahtjeva središnje druge ugovorne strane za odobrenje izdvajanja značajnih aktivnosti i procesa u smislu članka 35. stavka 1. drugog podstavka Uredbe (EU) br. 648/2012.

sve kako je propisano Zakonom o tržištu kapitala (»Narodne novine« br. 65/18), Uredbom (EU) br. 648/2012 Europskog Parlamenta i Vijeća od 4. srpnja 2012. o OTC izvedenicama, središnjoj drugoj ugovornoj strani i trgovinskom repozitoriju, pripadajućim tehničkim standardima i Zakonom o provedbi Uredbe (EU) br. 648/2012 Europskog Parlamenta i Vijeća od 4. srpnja 2012. o OTC izvedenicama, središnjoj drugoj ugovornoj strani i trgovinskom repozitoriju (»Narodne novine« br. 54/2013).

(2) Odredbe ovog Pravilnika primjenjuju se na središnje druge ugovorne strane sa sjedištem u Republici Hrvatskoj koje su od Hanfe dobila odobrenje za rad.

Pojmovi

Članak 2.

(1) Pojmovi koji se koriste u ovom Pravilniku imaju sljedeće značenje:

1. *Hanfa* je Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga,

2. *Zakon* je Zakon o tržištu kapitala (NN br. 65/18),

3. *Zakon o provedbi* je Zakon o provedbi Uredbe (EU) br. 648/2012 Europskog Parlamenta i Vijeća od 4. srpnja 2012. o OTC izvedenicama, središnjoj drugoj ugovornoj strani i trgovinskom repozitoriju (»Narodne novine« br. 54/2013),

4. *ZOSI* je Zakon o sanaciji kreditnih institucija i investicijskih društava (»Narodne novine« br. 19/15, 16/19),

5. *Uredba (EU) br. 648/2012* je Uredba (EU) br. 648/2012 Europskog parlamenta i Vijeća od 4. srpnja 2012. o OTC izvedenicama, središnjoj drugoj ugovornoj strani i trgovinskom repozitoriju (Tekst značajan za EGP) (SL L 201, 27. 7. 2012.),

6. *Delegirana uredba Komisije (EU) br. 152/2013* je Delegirana uredba Komisije (EU) br. 152/2013 od 19. prosinca 2012. o dopuni Uredbe (EU) br. 648/2012 Europskog parlamenta i Vijeća o OTC izvedenicama, središnjoj drugoj ugovornoj stranci i trgovinskom repozitoriju, u vezi s regulatornim tehničkim standardima o kapitalnim zahtjevima za središnje druge ugovorne strane.

7. *Delegirana uredba (EU) br. 153/2013* je Delegirana uredba Komisije (EU) br. 153/2013 od 19. prosinca 2012. o dopuni Uredbe (EU) br. 648/2012 Europskog parlamenta i Vijeća u vezi s regulatornim tehničkim standardima o zahtjevima za središnje druge ugovorne strane,

8. *»središnja druga ugovorna strana«* znači središnja druga ugovorna strana kako je definirana u članku 2. točki 1. Uredbe (EU) br. 648/2012;

9. *»plan oporavka«* je »plan oporavka« znači plan oporavka koji sastavlja i ažurira središnja druga ugovorna strana u skladu s člankom 555. Zakona i člankom 3. ovoga Pravilnika;

10. *»član sustava poravnanja«* znači član sustava poravnanja kako je definiran u članku 2. točki 14. Uredbe (EU) br. 648/2012;

11. *»sudionik sustava poravnanja«* znači članovi sustava poravnanja i klijenti;

12. *»klijent«* znači klijent kako je definiran u članku 2. točki 15. Uredbe (EU) br. 648/2012;

13. *»kolegij regulatora«* znači kolegij naveden u članku 18. stavku 1. Uredbe (EU) br. 648/2012;

14. *»redoslijed pokrića nepodmirenih obveza«* znači redoslijed pokrića nepodmirenih obveza u skladu s člankom 45. Uredbe (EU) br. 648/2012;

15. *»ključne funkcije«* znači aktivnosti, usluge ili djelatnosti koje se pružaju trećim stranama nepovezanima sa središnjom drugom ugovornom stranom čije bi obustavljanje vjerojatno dovelo do prekida usluga bitnih za realno gospodarstvo ili poremetilo financijsku stabilnost u Republici Hrvatskoj ili drugoj državi članici zbog veličine, tržišnog udjela, vanjske i unutarnje međusobne povezanosti, složenosti ili prekograničnih aktivnosti središnje druge ugovorne strane ili grupe posebno s obzirom na zamjenjivost tih aktivnosti, usluga ili djelatnosti;

16. *»izvanredna javna financijska potpora«* je izvanredna javna financijska potpora kako je definirano člankom 4. stavkom 2. točkom 28. ZOSI,

17. *»bez odgode«* znači poduzimanje neke radnje ili posla najkasnije sljedeći radni dan, osim kada je drugačije propisano ovim Pravilnikom.

(2) Ostali pojmovi u smislu ovog Pravilnika imaju istovjetno značenje kao pojmovi upotrijebljeni u Zakonu, Zakonu o provedbi i Uredbi (EU) br. 648/2012.

DIO I
PLAN OPORAVKA SREDIŠNJE DRUGE UGOVORNE STRANE

Izrada plana oporavka središnje druge ugovorne strane

Članak 3.

(1) Središnja druga ugovorna strana sastavlja i ažurira plan oporavka kojim utvrđuje mjere koje mora poduzeti radi poboljšanja svojeg financijskog položaja nakon njegova značajnog pogoršanja ili pada ispod kapitalnih zahtjeva u skladu s Uredbom (EU) br. 648/2012. Kod okolnosti koje bi značajno utjecale na pogoršanje financijskog položaja središnje druge ugovorne strane u obzir se moraju uzeti scenariji neispunjavanja obveza od strane jednog ili više članova sustava poravnanja, kao i scenariji koji ne pretpostavljaju neispunjavanje obveza od strane jednog ili više članova sustava poravnanja već stvaranje drugačijih gubitaka, kao što su investicijski i poslovni gubitci, ili kombinaciju ovih događaja.

(2) Mjere u planu oporavka moraju:

a) pojasniti kako se njima pokrivaju svi rizici koji su identificirani u različitim scenarijima iz stavka 1. ovoga članka, kao i moguće manjkove likvidnih sredstava

b) u slučaju neispunjavanja obveza od strane jednog ili više članova sustava poravnanja osigurati ponovno uspostavljanje usklađene knjige trgovanja središnje druge ugovorne strane za preostale pozicije, kao i alokaciju nepokrivenih gubitaka na sudionike sustava poravnanja i dioničare središnje druge ugovorne strane,

c) uključivati aranžmane za pokrivanje gubitaka koji mogu nastati iz scenarija koji ne pretpostavljaju neispunjavanje obveza od strane jednog ili više članova sustava poravnanja već stvaranje drugačijih gubitaka, kao što su investicijski i poslovni gubitci,

d) omogućiti dokapitalizaciju središnje druge ugovorne strane.

(2) Plan oporavka uključuje okvir pokazatelja kojima se određuju okolnosti u kojima središnja druga ugovorna strana može poduzeti mjere iz plana oporavka. Pokazatelji mogu biti kvalitativni ili kvantitativni ovisno o financijskom položaju središnje druge ugovorne strane. Središnja druga ugovorna strana uspostavlja odgovarajuće mehanizme za redovito praćenje ovih pokazatelja, s tim da središnja druga ugovorna strana, kada je to opravdano i nužno radi osiguranja financijske stabilnosti središnje druge ugovorne strane ili stabilnosti samog sustava poravnanja, može pokrenuti provedbu mjera predviđenih planom oporavka i kada nisu ispunjeni relevantni pokazatelji ili može odlučiti da ne pokrene provedbu mjera predviđenih planom oporavka unatoč činjenici da nisu ispunjeni relevantni pokazatelji.

(3) Središnja druga ugovorna strana obavještava Hanfu bez odgode o svakoj odluci donesenoj u skladu sa stavkom 3., te dostavlja obrazloženje takve odluke. Ako namjerava aktivirati svoj plan oporavka, središnja druga ugovorna strana izvješćuje Hanfu o vrsti i opsegu problema koje je utvrdila navodeći sve relevantne okolnosti i mjere oporavka ili druge mjere koje namjerava poduzeti kako bi se situacija riješila. Ako Hanfa smatra da bi mjera oporavka koju središnja druga ugovorna strana namjerava poduzeti mogla uzrokovati značajne negativne učinke na financijski sustav, Hanfa može od središnje druge ugovorne strane zatražiti da ne poduzme tu mjeru. Isto tako, ako Hanfa smatra da bi nepoduzimanje mjera oporavka mogla uzrokovati značajne negativne učinke na financijski sustav, Hanfa može od središnje druge ugovorne strane zatražiti da pokrene provedbu mjera predviđenih planom oporavka.

(4) Hanfa bez odgode obavještava kolegij regulatora o svakoj obavijesti zaprimljenoj u skladu sa stavkom 3. ovoga članka i svakom naknadnom naputku Hanfe prema središnjoj drugoj ugovornoj strani u skladu sa stavkom 3. ovoga članka.

(5) Središnja druga ugovorna strana ažurira svoje plan oporavka najmanje jednom godišnje, kao i nakon promjene pravne ili organizacijske strukture, poslovne ili financijske situacije, koja bi mogla bitno utjecati na plan oporavka ili na drugi način uzrokovati potrebu da se plan izmijeni.

(6) Planovi oporavka sastavljaju se u skladu sa člankom 5. ovoga Pravilnika.

(7) Uprava središnje druge ugovorne strane procjenjuje i odobrava plan oporavka, uzimajući u obzir savjet odbora za rizike u skladu s člankom 28. stavkom 3. Uredbe (EU) br. 648/2012, te uz suglasnost nadzornog odbora središnje druge ugovorne strane, prije nego što ga dostavi Hanfi.

(8) Plan oporavka smatra se dijelom operativnih pravila rada središnje druge ugovorne strane. Središnje druge ugovorne strane osiguravaju da su mjere utvrđene planovima oporavka u svakom trenutku izvršive.

Procjena plana oporavka od strane Hanfe

Članak 4.

(1) Središnja druga ugovorna strana Hanfi podnosi plan oporavka koji mora ispunjavati uvjete iz članka 5. ovoga Pravilnika, sukladno članku 555. stavku 4. Zakona.

(2) Hanfa bez odgode dostavlja plan oporavka središnje druge ugovorne strane kolegiju regulatora.

(3) Sukladno članku 555. stavku 5. Zakona, Hanfa može naložiti središnjoj drugoj ugovornoj strani da izvrši izmjene plana oporavka ako smatra da ciljevi, faze provedbe i rokovi za implementaciju koji su predviđeni planom oporavka nisu dovoljni da se osigura ponovno uspostavljanje održivosti redovnog poslovanja i stabilnosti financijskog položaja središnje druge ugovorne strane. Hanfa također središnjoj drugoj ugovornoj strani može naložiti izmjene plana oporavka ako utvrdi da isti nije izrađen sukladno odredbama članka 5. ovoga Pravilnika.

(4) Pri procjeni plana oporavka sukladno članku 3. ovoga pravilnika Hanfa uzima u obzir strukturu kapitala središnje druge ugovorne strane, redoslijed pokrića nepodmirenih obveza, razinu složenosti organizacijske strukture i profil rizičnosti središnje druge ugovorne strane, također u obzir uzimajući kriterije i pokazatelje trenda iz članaka 7. i 8. ovoga Pravilnika, te učinak koji bi provedba plana oporavka imala na članove sustava poravnanja, njihove klijente, financijsko tržište kojem središnja druga ugovorna strana pruža usluge te na financijski sustav u cjelini.

(5) Zahtjev iz stavka 3. ovoga članka mora se obrazložiti te se u pisanom obliku dostavlja središnjoj drugoj ugovornoj strani. Hanfa također o takvom zahtjevu bez odgode obavještava kolegij regulatora.

Minimalni sadržaj plana oporavka

Članak 5.

(1) Središnja druga ugovorna strana u planu oporavka:

– ne pretpostavlja dostupnost ili primitak izvanredne javne financijske potpore;

– vodi računa o interesima svih dionika na koje će taj plan vjerojatno utjecati;

– osigurava da članovi sustava poravnanja nemaju neograničenih izloženosti prema središnjoj drugoj ugovornoj strani.

Središnja druga ugovorna strana će na odgovarajući način u proces izrade plana oporavka uključiti povezane infrastrukture financijskog tržišta i dionike koji bi snosili gubitke i troškove ili bi doprinijeli pokriću manjka likvidnosti u slučaju provedbe plana oporavka.

(2) Plan oporavka sadržava sljedeće:

1. sažetak ključnih elemenata plana i sažetak ukupnog kapaciteta za središnje druge ugovorne strane za provedbu oporavka;

2. sažetak značajnih promjena u poslovanju središnje druge ugovorne strane od podnošenja zadnjeg plana oporavka;

3. plan komunikacije i objava u procesu oporavka, sa Hanfom i sa tržištem, uz navođenje postupaka kojima središnja druga ugovorna strana namjerava rješavati moguće negativne reakcije tržišta;

4. cjelovit pregled mjera koje se odnose na kapital, raspodjelu gubitaka i likvidnost koje su potrebne za očuvanje ili ponovnu uspostavu održivosti i financijskog položaja središnje druge ugovorne strane, uključujući i ponovnu uspostavu usklađene knjige trgovanja i kapitala te nadopunu prethodno uplaćenih sredstava koja su središnjoj drugoj ugovornoj strani potrebna za nastavak pružanja njezinih ključnih usluga u skladu s člankom 1. stavkom 2. Delegirane uredbe Komisije (EU) br. 152/2013 i člankom 32. stavcima 2. i 3. Delegirane uredbe Komisije (EU) br. 153/2013;

5. odgovarajuće uvjete i postupke kojima se osigurava pravovremena provedba mjera oporavka te mogućnosti oporavka, među ostalim i procjenu rokova za izvršenje svakog značajnog elementa plana;

6. detaljan opis svih prepreka učinkovitoj i pravovremenoj provedbi plana, uključujući razmatranje učinka na članove sustava poravnanja i klijente, među ostalim i u slučajevima u kojima je vjerojatno da će članovi sustava poravnanja poduzeti mjere u skladu s njihovim planovima oporavka sukladno odredbama ZOSI-a, kao i učinak plana oporavka na grupu;

7. popis ključnih funkcija;

8. opis postupaka određivanja vrijednosti i utrživosti temeljnih linija poslovanja, djelatnosti i imovine središnje druge ugovorne strane;

9. opis načina integriranja planiranja plana oporavka u korporativnu upravljačku strukturu središnje druge ugovorne strane i u pravila poslovanja središnje druge ugovorne strane s kojima su se usuglasili članovi sustava poravnanja te politika i postupaka kojima se uređuje odobravanje plana oporavka i imenovanje osoba koje su u organizaciji odgovorne za pripremu i provedbu plana;

10. mehanizme i mjere kojima se članovi sustava poravnanja koji ispunjavaju obveze potiču da konkurentnim ponudama sudjeluju na dražbama pozicija članova koji su u statusu neispunjavanja obveza;

11. mehanizme i mjere kojima se središnjoj drugoj ugovornoj strani osigurava odgovarajući pristup izvorima financiranja nepredviđenih rashoda, što uključuje moguće izvore likvidnosti, procjenu raspoloživog kolaterala te procjenu mogućnosti prijenosa izvora ili likvidnosti među linijama poslovanja, da bi se omogućio nastavak poslovanja i ispunjenje obveza u trenutku njihova dospijeća;

12. mehanizme i mjere u svrhu:

– smanjenja rizika;

– restrukturiranja ugovora, prava, imovine i obveza;

– restrukturiranja linija poslovanja;

– očuvanja stalnog pristupa infrastrukturi financijskih tržišta;

– očuvanja neprekinutog funkcioniranja operativnih procesa središnje druge ugovorne strane, uključujući infrastrukturu i informatičke usluge;

13. pripremne aranžmane kojima se olakšava prodaja imovine ili linija poslovanja u rokovima primjerenim za ponovnu uspostavu financijske stabilnosti, ako je primjenjivo;

14. druge mjere i strategije uprave za ponovnu uspostavu financijske stabilnosti i očekivani financijski učinak tih mjera i strategija;

15. pripremne mjere koje je središnja druga ugovorna strana poduzela ili planira poduzeti radi lakše provedbe plana oporavka, među ostalim i mjere potrebne za pravovremenu dokapitalizaciju središnje druge ugovorne strane, ponovnu uspostavu usklađene knjige trgovanja i nadopunu prethodno uplaćenih sredstava te, ako je primjenjivo, prekograničnu provedivost plana;

16. okvir pokazatelja kojima se određuje trenutak za poduzimanje odgovarajuće mjere iz plana;

17. prema potrebi, analizu kojom se razmatra kada bi i na koji način, pod uvjetima određenim planom, središnja druga ugovorna strana mogla podnijeti zahtjev za pristup izvorima likvidnosti Hrvatske narodne banke i odrediti imovinu koja bi u skladu s uvjetima instrumenta središnje banke mogla biti prihvaćena kao kolateral;

18. uzimajući u obzir odredbe članka 49. stavka 1. Uredbe (EU) 648/2012, nekoliko ekstremnih scenarija stresa koji su relevantni za posebne okolnosti središnje druge ugovorne strane, uključujući događaje i stres na razini cijeloga sustava koji su specifični za pravni subjekt i svaku grupu čiji je taj pravni subjekt član te stres specifičan za pojedinačne članove sustava poravnanja središnje druge ugovorne strane ili, ovisno o slučaju, povezane infrastrukture financijskog tržišta;

19. uzimajući u obzir odredbe članka 34. i članka 49. stavka 1. Uredbe (EU) 648/2012, scenarije uzrokovane stresom ili statusom neispunjavanja obveza jednog ili više njegovih članova ili drugim razlozima, među ostalim i gubicima proizašlim iz ulagačkih aktivnosti središnje druge ugovorne strane ili poslovnih problema (uključujući ozbiljne prijetnje poslovanju središnje druge ugovorne strane nastale zbog vanjskog poremećaja, šoka ili kiberincidenta).

Način i rokovi dostave plana oporavka

Članak 6.

(1) Plan oporavka i obavijesti iz članka 3. ovoga Pravilnika dostavljaju se Hanfi pisanim putem na adresu sjedišta Hanfe, kao i u elektroničkom obliku na adresu elektronske pošte EMIR@hanfa.hr .

(2) Središnja druga ugovorna strana dužna je jednom godišnje, a najkasnije do 31. prosinca tekuće godine, ažurirati postojeći plan oporavka.

(3) U slučaju da ažuriranje postojećeg plana oporavka ne dovede do izmjene plana oporavka, o istom je potrebno do datuma iz stavka 2. ovoga članka obavijestiti Hanfu, na način propisan stavkom 1. ovoga članka. U slučaju da dođe do promjene postojećeg plana oporavka, isti je potrebno bez odgode dostaviti Hanfi, na način propisan stavkom 1. ovoga članka.

(4) Središnja druga ugovorna strana dužna je ažurirati plan oporavka i po svakoj promjeni u poslovnoj ili financijskoj situaciji ili pravnoj ili organizacijskoj strukturi investicijskog društva ili članice grupe za koju se plan oporavka izrađuje, a koja promjena bi mogla bitno utjecati na sam plan oporavka ili uzrokovati potrebu za njegovom promjenom, u kojem slučaju se također primjenjuju odredbe stavka 3. ovoga članka.

DIO II

KRITERIJI ZA PROCJENU ZNAČAJNOSTI OKOLNOSTI KOJE UPUĆUJU NA TO DA SREDIŠNJA DRUGA UGOVORNA STRANA NEĆE BITI U MOGUĆNOSTI KONTINUIRANO ISPUNJAVATI ZAKONSKE UVJETE ZA POSLOVANJE I POKAZATELJI TRENDA

Kriteriji značajnosti

Članak 7.

(1) Okolnosti iz članka 554. stavka 2. Zakona smatraju se značajnima u sljedećim slučajevima:

a) kod retroaktivnog testiranja parametara modela središnje druge ugovorne strane:

– ako takva nedozvoljena prekoračenja pojedinačno ili u kombinaciji sa drugim faktorima uzrokuju manjkove u pokrivenosti izloženosti prema članovima, u smislu točaka (b) do (e) ovoga stavka,

– ako su prekoračenja koncentrirana na pozicije (instrumente) kojima je središnja druga ugovorna strana značajno izložena ili kod kojih je vidljiv trend rasta izloženosti ili za koje povijesni podaci o trgovanju pokazuju da se uobičajena ili očekivana nagla povećanja izloženosti mogu pojaviti u određenim razdobljima, što može dovesti do materijalnih nepokrivenih izloženosti, ako se nedostatci u određivanju parametara modela ne isprave,

– ako se takva nedozvoljena prekoračenja pojavljuju kod više od 5% od ukupno testiranih parametara, u dva izvještajna razdoblja (pri čemu se kao razdoblje promatranja uzima vremensko razdoblje sukladno članku 41. stavku 1. Uredbe (EU) 648/2012), osim ako središnja druga ugovorna strana ne može dokazati da ovakva prekoračenja nemaju materijalni utjecaj na efikasnost modela središnje druge ugovorne strane, kao i da ne dovode do materijalnih nepokrivenih izloženosti,

– ako se iz podataka o retroaktivnom testiranju parametara može utvrditi trend pogoršanja efikasnosti modela, a središnja druga ugovorna strana nije poduzela mjere za uklanjanje nedostatka koji su doveli do pogoršanja efikasnosti modela i/ili reviziju modela,

b) kod retroaktivnog testiranja iznosa nadoknada (margina):

– ako nedozvoljena prekoračenja uzrokuju manjkove u pokrivenosti izloženosti prema jednom ili više članova u najmanje dva dana u dva izvještajna razdoblja (pri čemu se kao razdoblje promatranja uzima vremensko razdoblje sukladno članku 41. stavku 1. Uredbe (EU) 648/2012), te pri tom takav manjak pokrivenosti iznosi više od 3% rezerviranog kapitala središnje druge ugovorne strane (»skin in the game«) iz članka 43. Uredbe (EU) 648/2012,

– ako nedozvoljena prekoračenja uzrokuju manjkove u pokrivenosti izloženosti prema jednom ili više članova u više od dva dana u dva izvještajna razdoblja, osim ako središnja druga ugovorna strana ne može dokazati da ovakva prekoračenja nemaju materijalni utjecaj na efikasnost modela središnje druge ugovorne strane, kao i da ne dovode do materijalnih